

Eigen verhaal eerst

Autobiografische voorstellingen over seksisme en racisme scoren op de Edinburgh Fringe, het grootste kunstenfestival ter wereld. Bij de Belgen speelt vooral Valentijn Dhaenens zich (opnieuw) in de kijker.

FILIP TIELENS



'Nele needs a holiday: the musical' van Nele Van den Broeck. © rr

De cijfers van de Fringe zijn duizelingwekkend: liefst 2,5 miljoen tickets worden er verkocht voor zo'n 50.000 opvoeringen van 3.500 verschillende shows, die heel augustus spelen in theaterzalen, aula's, kerken en kelders over heel Edinburgh. Daar zit uiteraard *rubish* bij, maar ook heel wat onontgonnen pareltjes. Zoals *Nanette* van Hannah Gadsby, vorig jaar dé comedyhit op de Fringe, die dankzij Netflix ondertussen is uitgegroeid tot een wereldwijde hype. Gadsby zou deze editie terugkomen met een nieuwe theaterlezing (met comedy is ze gestopt), maar die annuleerde ze – eerst even bekomen van de sensatie, allicht.

Wel van de partij was Pussy Riot. Al moest Maria Aljochina, de Russische rebel met de blonde krullen, haar land wel via Wit-Rusland ontvluchten om tijdig in Edinburgh te raken. *Riot days*, een theaterlijk jazzpunkconcert met filmbeelden van hun stuntprotesten tegen Poetin en getuigenissen over Maria's gevangenschap, was hier een tijdje *talk of town*.

Haar optreden is symptomatisch voor een trend op Fringe. 'Steeds

meer shows gaan over persoonlijke verhalen en *lived experiences*', vertelt Michael Norton, die het festival jaarlijks van nabij volgt als jurylid van de Total Theatre Awards. 'Daarbij wordt het eigen verhaal heel expliciet ingezet om iets groters aan te klagen, zoals racisme en seksisme. Die focus op identiteitspolitiek en het individuele verhaal zie je vooral bij Angelsaksische artiesten.'

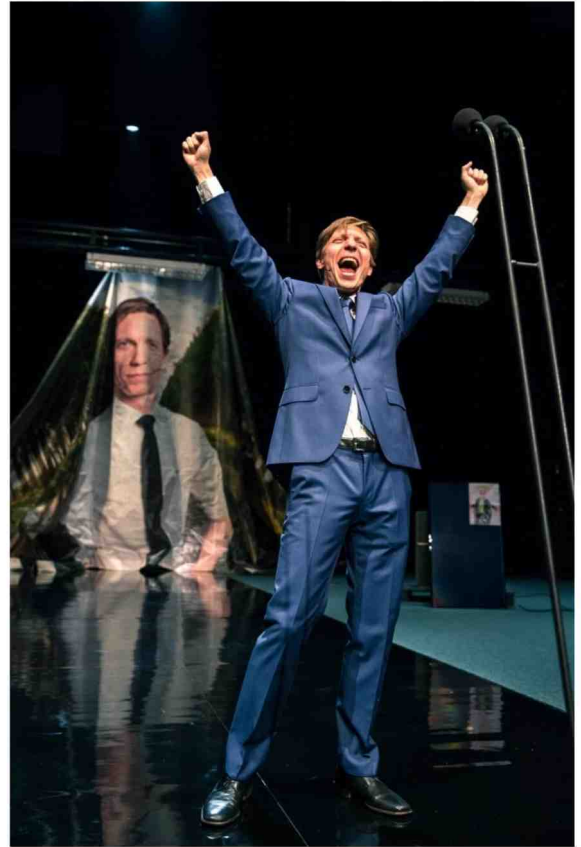
Feministische comedy

Denk aan het bekroonde stuk *Underground railroad game*, waarin een geschiedenisles over slavernij in de VS nieuwe racistische gevoelens opwekt bij de leerlingen. Of *Void*, waarin de zwarte danseres Mele Broomes onder een dreunende soundtrack en visuele terreur tevergeefs probeert te ontsnappen door het hekwerk.

#MeToo is ook overal dit jaar. Dertig voorstellingen hebben het als thema, nog veel meer vertellen over subtielere vormen van genderongelijkheid. In navolging van Gadsby floreert vooral de feministische comédiennes, zoals Natalie Palamides met een show over *sexual consent*. Ook *Cock, cock ... who's there?* van Samira

'Het is hier in Edinburgh geen goed jaar voor heteroseksuele blanke mannen'

THE GUARDIAN



Met 'Unsung' krijgt Valentijn Dhaenens de zaal vlot op zijn hand. © Danny Willems

Elagoz, een wraakverhaal over haar verkrachting, maakt nu net als in België furore op de Fringe. 'In Edinburgh, it isn't a great year for straight white men', grapte de Britse krant *The Guardian*. Ze hebben waarschijnlijk gelijk.

Big in Scotland?

Toch voert de Belgische show die het meest succes kent, net zo'n mannelijke macho op. In *Unsung*, de Engelse versie van zijn monoloog *Onbezongen*, speelt Valentijn Dhaenens een generische machtspoliticus met veel tactisch vernuft, retorisch talent en een minnares, maar met weinig inhoud. Ook al is het podium in Summerhall nog geen kwart zo groot als dat van de KVS, toch krijgt Dhaenens de zaal – die bijna altijd vol zit – vlot op zijn hand.

In Edinburgh kennen ze hem sinds zijn doortocht in 2012 met *Bigmouth*, waarbij de Fringe als springplank fungeerde voor een internationale tournee die tot vandaag duurt. Zo'n hype als *Bigmouth* is *Unsung* echter niet. Al is de buitenlandse interesse opnieuw groot, vertelt Korneel Hamers van Skagen, Dhaenens' gezelschap. 'In 2012 kwamen de boekingsvragen alleen uit de Angelsaksische markt, nu is er ook interesse uit het Midden-Oosten en Polen. Niet toevallig regio's met milde dictaturen, waar een stuk als *Unsung* wat kan prikkelen.'

De andere artiesten uit het *Big in Belgium*-luik hebben net iets moeilijker. Nele Van den Broeck speelt laat op de avond haar autobiografische musical, waarin ze hilarisch en vol eerlijke zelfrelativering haar Londen-muziekdroom bezingt. *The Guardian* roemde haar sterke muzikale arrangementen, humor en charme, maar dat levert haar helaas geen goedgevulde zalen op. Ook *European citizen popsong* van Marieke Dermul, *De fut* van Bastiaan Vandendriessche en *Another one* van Lobke Leirens en Maxim Storms moeten het iedere dag doen met zo'n 15 à 30 man. Die reageren weliswaar meestal positief, maar doen hun stukken te weinig over de tongen gaan.

Wél een hit is *Backup* van het Waalse gezelschap Chaliwaté. Onze Franstalige landgenoten waren tot nu alleen gefocust op Avignon Le Off en de Franstalige markt, maar komen dit jaar voor het eerst met een selectie naar Edinburgh. 'Grappig dat we onze Waalse collega's hier moeten leren kennen', klonk het bij enkele Vlaamse artiesten. Als de Walen willen blijven komen, stellen wij ons de existentiële vraag: zouden we dan niet beter één gezamenlijke nationale alliantie zenden? De vlag *Big in Belgium* dekt in dat geval alvast beter de lading.

Edinburgh Fringe loopt nog tot 27/8.



In 'Void' probeert Mele Broomes tevergeefs te ontsnappen door het hekwerk. © Jack Wrigley



De Standaard/DS2 23/08/2018, bladzijden 4 & 5

All rights reserved. Gebruik and reproductie enkel mits toelating van de uitgever via De Standaard/DS2

